

Avertisment: România e mai harnică și mai productivă decât politica sa externă irelevantă. De ce?

Marius Ghincea

Salariul de intrare în diplomație e sub cel de casier la supermarket: 700 de euro.

Un salariu foarte mare în MAE este de 1.500 de euro, de trei ori mai mic decât un salariu mare din ASF.

Pentru diplomații români nu se decontează nici măcar prânzurile diplomatice, iar când decontarea există, ea se face la costuri jenante pentru prețurile de azi din capitalele europene, de pildă.

Articolul face parte dintr-o serie de analize despre politica externă și de securitate a României, publicate de Libertatea și semnate de experți în domeniu.

Recentele eforturi eșuate de a intra în spațiul Schengen, unde avem de-a face cu opoziția dârză a Austriei, nu sunt un accident. Faptul că politica externă românească operează sub potențial nu este o surpriză pentru aproape nimeni.

Aceasta este și concluzia unui [studiu din 2020](#) cu privire la politica externă a României în vecinătatea estică, realizat de cercetătorii de la Universitatea A.I. Cuza din Iași.

Poziții similare cu privire la potențialul politicii externe românești găsim frecvent și în [presa română](#) și [străină](#), iar convorbirile cu diplomații străini acreditați la București sunt deseori centrate pe această problemă a diplomației române.

[Recomandări](#)

[Un bărbat din Hunedoara a lovit doi copii, după ce a auzit bătăi în ușa apartamentului. Ulterior a aflat că minorii nu erau cei care l-au deranjat](#)

Investim puțini bani în diplomație

Ce este însă mai puțin înțeles este de ce diplomația românească nu se ridică la înălțimea

așteptărilor, având în vedere dimensiunea geografică, mărimea economiei sau apartenența țării la cele mai selecte cluburi de pe mapamond. De ce lovește România sub greutatea sa în politica internațională?

Doi factori par să fie importanți pentru a explica starea actuală a politicii externe a țării noastre: finanțarea inadecvată a diplomației românești și lipsa de ambiție a elitei politice de la București.

Lipsa resurselor și a voinței politice determină incapacitatea statului român de a-și urmări interesele sale pe scena europeană și globală.

Nu ne putem aștepta ca România să performeze la nivelul potențialului său până când nu vom avea o finanțare adecvată, cuplată cu o creștere a nivelului de ambiție al elitelor politice românești în domeniul politicii externe.

Politica fiscală a unui stat, iar prin extensie resursele pe care le alocă diplomației naționale, afectează statutul și capacitatea sa de a acționa în relațiile internaționale pe mai multe dimensiuni. Împreună cu voința politică, politica fiscală reprezintă mecanismul care mediază și facilitează capacitatea statului de a translata resursele sale de putere în influență și putere efectivă pe scena globală.

[Recomandări](#)

[Turturica - legende și lucruri mai puțin știute despre această pasăre](#)

O diplomație fără resurse administrează o politică externă fără ambiție

Diplomația românească este una dintre cele mai prost finanțate din Europa Centrală și de Est, dacă raportăm resursele disponibile ale Ministerului Afacerilor Externe la indicatori importanți precum populația, produsul intern brut nominal sau la paritatea puterii de cumpărare.

Anul acesta, bugetul MAE este în valoare de aproape 253 de milioane de euro, în scădere cu aproape 20 de milioane de euro față de bugetul anului 2022.

În 2022, bugetul diplomației române se ridică la 281,3 milioane de euro, conform [datelor](#) publicate pe website-ul MAE. În comparație, Ungaria a alocat 638 de milioane de euro Ministerului de Externe de la Budapesta, iar Polonia, 625 de milioane de euro.

Anul acesta, bugetul MAE este în valoare de aproape 253 de milioane de euro, în scădere cu aproape 20 de milioane de euro față de bugetul anului 2022. / Shutterstock

La cheltuieli diplomatice pe locuitor, doar Bulgaria stă mai rău ca noi

Însă numerele brute spun doar o parte a poveștii privind finanțarea insuficientă a diplomației române, care se vede în capacitatea politicii noastre externe de a-și îndeplini obiectivele. Comparativ cu statele UE din regiune, România se află pe ultimele poziții în ceea ce privește alocările bugetare pentru nevoile diplomației.

[Recomandări](#)

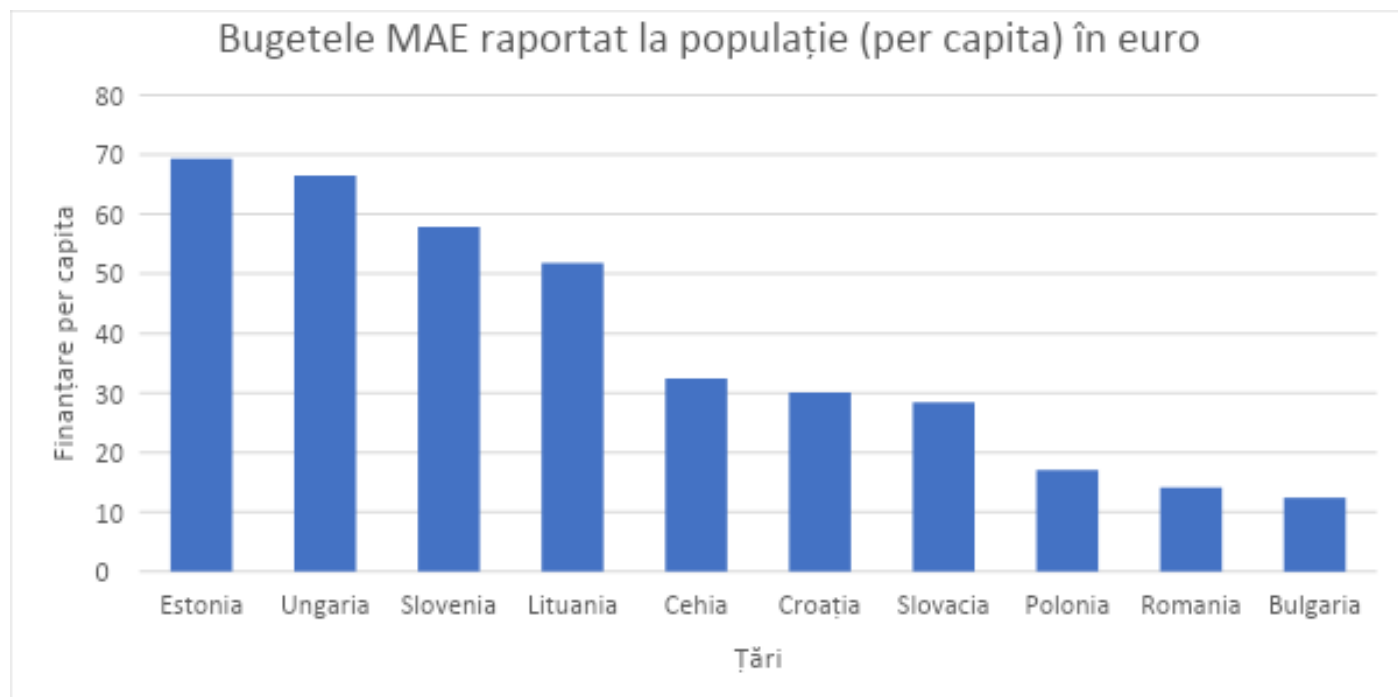
[România se pregătește pentru marele cutremur, iar spitalele și primăriile sunt în alertă: „Este nevoie de o expertiză tehnică”](#)

Acest lucru se vede în nivelul de salarizare, în condițiile de lucru din Centrala de la București cât și în ceea ce privește starea multor clădiri care găzduiesc ambasadele și consulatele noastre din

străinătate.

Raportat la populația fiecărui stat, România alocă a doua cea mai mică finanțare pentru eforturile diplomatice și de politică externă din regiune, cu doar 14 euro per locuitor. Doar Bulgaria alocă mai puține resurse serviciului diplomatic – doar 12,5 euro per locuitor.

În schimb, Estonia și Ungaria se află în top, cu 69 de euro per locuitor în cazul guvernului de la Tallinn și 66,5 euro pentru guvernul lui Viktor Orban de la Budapesta.

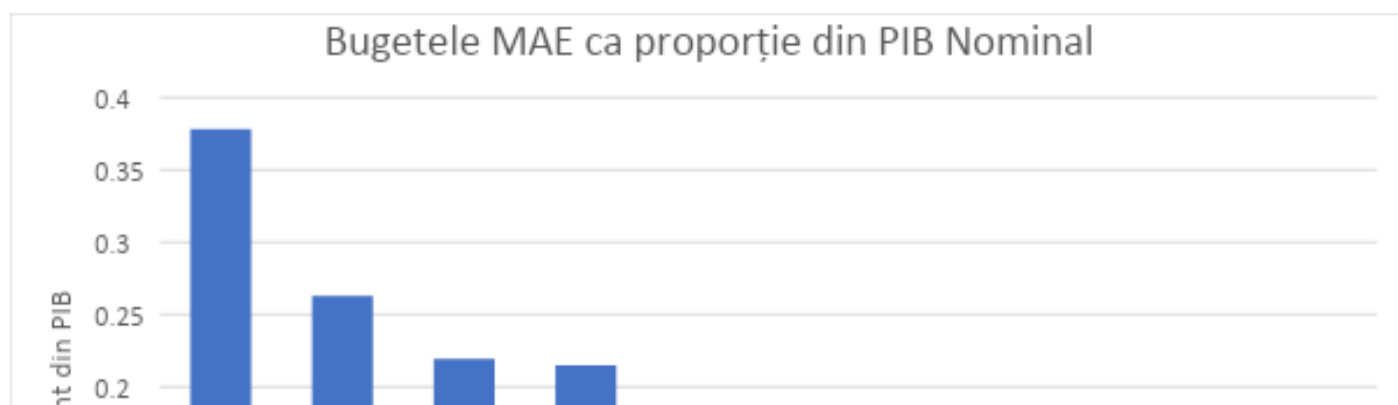

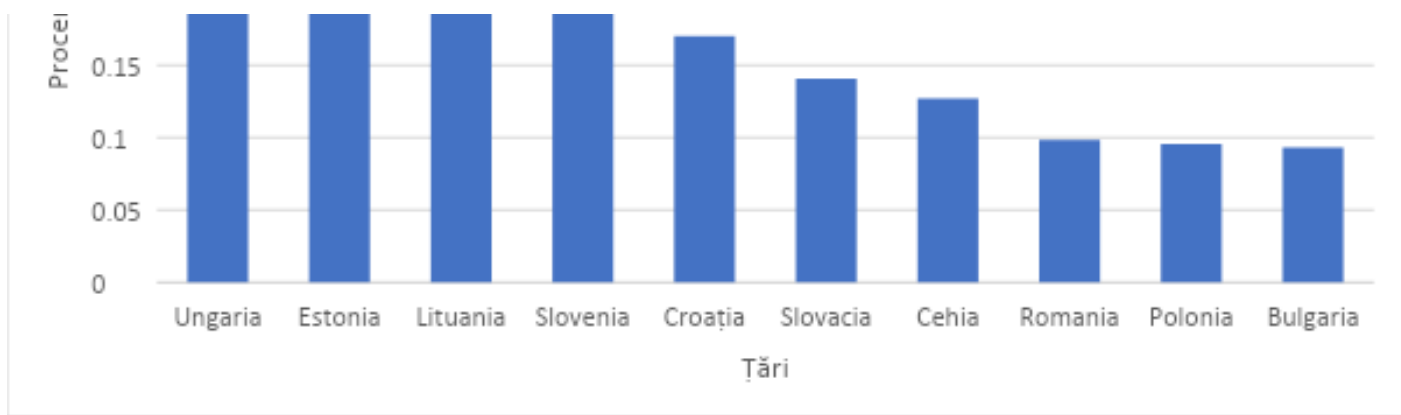
Polonia oferă doar 17 euro per locuitor, dar are o populație de aproape trei ori mai mare, ceea ce se traduce într-un buget substanțial mai ridicat decât cel alocat de România politicii externe.

Dacă ne raportăm la PIB/puterea de cumpărare, ajungem chiar sub Bulgaria

Dacă analizăm în funcție de factorii economici, poate mai relevanți atunci când vorbim de fondurile alocate serviciilor publice, situația nu se schimbă remarcabil. Chiar se înrăutățește.

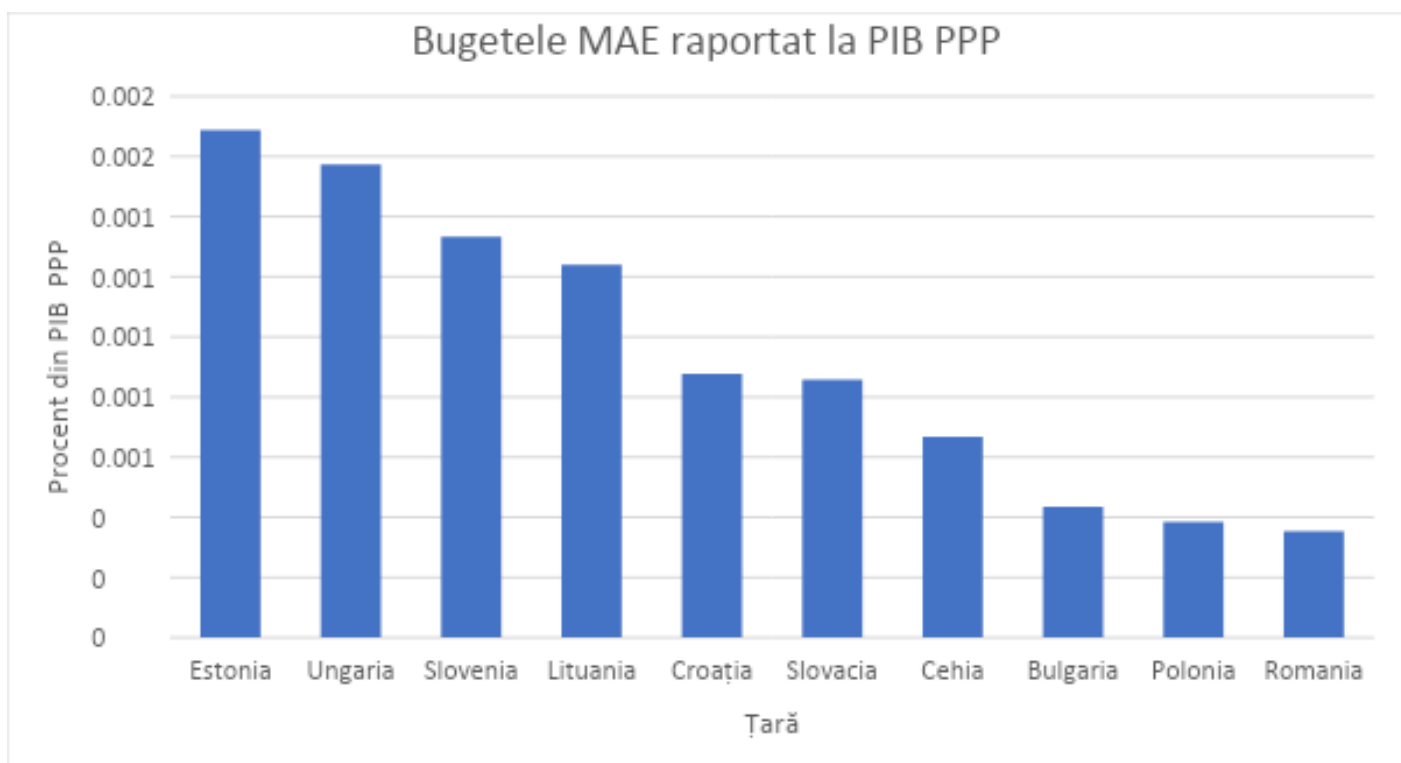
Ca proporție din PIB-ul nominal, bugetul MAE ne plasează pe al treilea loc de la coadă, cu 0,09% din PIB, doar înaintea Bulgariei și Poloniei. Acest procent este aproape jumătate din media regională de 0,2% din PIB alocat diplomației de țările din regiune.

Însă o analiză în raport cu PIB-ul nominal nu este poate cea mai adecvată, având în vedere că nu ține cont de puterea de cumpărare din fiecare țară. Una cumperi cu un euro în Estonia și alta în Bulgaria. Puterea de cumpărare a aceluiași euro este diferită în funcție de țară. Astfel, o analiză mai corectă ar fi în raport cu PIB-ul la paritatea puterii de cumpărare.

O analiză a alocărilor bugetare pentru ministerele de externe din regiune ca proporție din PIB la paritatea puterii de cumpărare ne arată că România se află pe ultima poziție în clasament, fiind depășită chiar și de Bulgaria. În top rămân Estonia și Ungaria, care de altfel sunt și mult mai vizibile internațional, cu semnificativ mai multe proiecte, inițiative și oportunități de a influența deciziile atât la Washington, cât și la Bruxelles.

Salariul de intrare în diplomație e sub cel de casier la supermarket

Subfinanțarea diplomației românești se vede cel mai bine la sediul din Aleea Alexandru a ministerului, dar și în ambasadă și consulatelor din care România este reprezentată în capitalele lumii.

Atât clădirile din București unde diplomații din „Centrală” își desfășoară activitatea, cât și clădirile

diplomatice din capitalele străine suferă deseori de lipsa sistematică a resurselor pentru a le pune pe deplin în valoare. Diplomația românească nu are nici măcar resursele necesare pentru a întreține spațiile de lucru sau reședințele de serviciu ale personalului diplomatic.

Pe lângă clădirile neîntreținute în care diplomații români sunt forțați să își desfășoare activitatea de reprezentare, nici salariile acestora nu sunt adecvate rolului de reprezentanți ai țării noastre pe scena lumii.

Salarizarea inadecvată se vede cel mai bine în cazul celor aflați în Centrală, la București, dar este vizibilă și în cazul celor aflați în serviciul exterior, în special în orașele mai scumpe ale lumii, precum Geneva, New York sau Londra.

Un debutant abia intrat în Ministerul de Externe cu gradul de atașat diplomatic primește în jur de 5.300 de lei brut, adică 3.100 de lei net.

În condițiile în care intrarea în diplomație se face doar după finalizarea unor studii de lungă durată, cu experiență și un nivel de cultură generală, statul român se așteaptă ca cei care debutează în diplomație să trăiască cu un [salariu mai mic](#) decât cel al unui casier de la supermarket.

Poziția de casier necesită de multe ori doar absolvirea liceului și nu vine cu toate limitările personale și profesionale pe care le implică diplomația.

Salariile mari din MAE sunt de 1.500 de euro net

Nici la vârful diplomației nu se câștigă în mod neapărat foarte mult, atâta vreme cât nu ești în serviciul exterior. Un ministru plenipotențiar, cel mai ridicat grad diplomatic, [câștigă](#) în jur de 13.200 de lei brut, adică 7.700 de lei net. Asta după multiple concursuri de grad diplomatic și uneori după două sau trei decenii de muncă în diplomație.

Desigur, în serviciul exterior veniturile sunt considerabil mai ridicate. Însă acestea trebuie văzute în comparație cu omologii diplomaților români din alte țări și ținând cont de costurile de trai din respectivele locuri.

Nu se decontează nici măcar prânzurile

Pe de o parte, un diplomat care servește țara în Africa de Sud sau Irak, cu toate sporurile și beneficiile diplomatice, se află într-o situație privilegiată din punct de vedere financiar. Acesta poate câștiga venituri ce depășesc ușor 7.000-8.000 de euro, în condițiile în care costurile de trai sunt relativ reduse.

Pe de altă parte, diplomații care servesc în serviciul exterior în cele mai importante capitale nu se bucură de o situație financiară la fel de favorabilă.

Un diplomat care reprezintă România la organizațiile internaționale din Geneva nu va putea să iasă prea des la prânz fără a produce o gaură semnificativă în bugetul familiei.

Asta în condițiile în care MAE rareori decontează astfel de costuri, iar când o face, cel puțin în Centrală, o face la niveluri absolut ridicole.

Fără oportunitățile de socializare oferite de un prânz la un restaurant decent cu alți diplomați sau lideri politici locali, capacitatea unui diplomat de a căpăta influență și de a reprezenta interesele României se reduce considerabil.

Orice practician al relațiilor internaționale știe că rezultatele se obțin deseori în formate informale, la masa de prânz sau la un cocktail cu omologii locali sau străini.

Fără resurse personale sau oficiale, capacitatea diplomaților noștri de a-și forma rețele de influență locale, de a afla informații-cheie și de a influența dinamica unor jocuri importante este influențată negativ. Asta se traduce într-o politică externă care operează sub potențial.

Lideri politici fără viziune și fără ambiție în politică externă

Lipsa resurselor pentru diplomația românească este ombilical legată de nivelul de ambiție a elitelor politice de la București în ceea ce privește politica externă a țării noastre. Fără voință politică, românii nu se pot aștepta să aibă o politică externă mai activă și vizibilă.

Lipsa ambiției se traduce într-o ignorare a nevoilor financiare și umane ale diplomației românești.

Serviciul diplomatic este deseori văzut pe holurile partidelor doar ca o altă sursă pentru sinecure relativ sigure și bine plătite (dar doar în serviciul exterior și cu precădere în orașe cu costuri rezonabile).

Acest aspect este cel mai vizibil atunci când comparăm resursele acordate politicii externe cu cele acordate politicii de apărare. Sub presiunea americană de a crește finanțarea apărării la peste 2% și într-un context de securitate din ce în ce mai înfricoșător, elitele politice au căpătat voința politică pentru a forma un consens național pentru finanțarea armatei.

Un astfel de consens lipsește în cazul politicii externe, deși aceasta este cea care ne oferă pârgurile pentru a influența modul în care evenimentele se desfășoară în jurul nostru.

Avem puțin și pentru că noi colectăm puțin

Resursele insuficiente pentru politica externă a României sunt și consecința lipsei de voință politică pentru creșterea colectării taxelor și impozitelor.

Comparativ cu țările din regiune, România colectează cu aproximativ [10-15 puncte procentuale mai puțin](#) din PIB sub formă de taxe și impozite. Această diferență în ceea ce privește colectarea taxelor este rezultatul lipsei de voință a elitelor de la București pentru o politică fiscală mai incluzivă, mai justă și care să asigure resursele necesare funcționării statului.

Fără voință politică, politica externă a României va continua să lovească sub greutatea sa în

relațiile internaționale. O schimbare în această privință presupune atât creșterea ambiției elitelor naționale, cât și dezvoltarea unei viziuni credibile privind prioritățile și profilul de țară al României în regiune și în lume.

Având în vedere contextul regional și global, ne-am fi putut aștepta să observăm semnificativ mai mult interes din partea elitelor politice pentru politica externă și poate un nivel ceva mai ridicat de ambiție.

Însă partidele politice românești sunt populate de oameni care tind să aibă o înțelegere minimă a relațiilor internaționale, o preocupare pentru extragerea de rente economice și un interes substanțial mai ridicat pentru lupte politice sterile.

Cu puțin peste un milion de locuitori, Estonia e mai relevantă diplomatic în unele teme internaționale

Reprezentanții partidelor politice justifică deseori lipsa de viziune sau ambiție afirmând că România este doar o mică putere și că nu își permite o politică externă mai ambițioasă. Alții justifică că apartenența la Uniunea Europeană și NATO nu ne permit să avem o politică externă mai activă, pentru că trebuie să ne raliem agendei celor două organizații.

Însă experiența altor state din Europa Centrală și de Est, deseori cu populații sau economii semnificativ mai reduse, ne arată că aceste justificări sunt lipsite de orice formă de substanță.

Un stat precum Estonia sau Ungaria reușește să aibă un impact semnificativ mai ridicat pe teme importante la nivel regional și global. Acest impact s-ar putea să nu fie mereu pozitiv, dar el cu siguranță există.

Apartenența la Uniunea Europeană și NATO reprezintă o resursă de putere – o formă de capital social – pe care România ar trebui să o folosească mult mai activ pentru a-și maximiza profilul de țară și pentru promovarea intereselor naționale. Alinierea la pozițiile externe ale celor două organizații nu înseamnă că nu putem să influențăm cum sunt formulate și decise aceste poziții.

Nu se mai investește în materialul intelectual al diplomației

Totodată, este important să ne folosim tocmai de apartenența la aceste două organizații pentru a ne atinge obiectivele clar definite în relație cu alți actori din relațiile internaționale. Pe scurt, NATO și UE sunt o oportunitate și nu o limitare a posibilităților pe care România le are în politica globală.

Lipsa de interes semnificativ a partidelor politice pentru politica externă poate fi explicată și de incapacitatea acestora de a atrage sau de a forma oameni cu expertiză semnificativă în domeniul politicii externe și de securitate.

Iar pe lângă această lipsă de resurse umane, partidele au abandonat aproape complet orice încercare de a dezvolta institute sau think-tank-uri politice care să le

producă material intelectual și o viziune pentru politica externă.

Fără oameni competenți pe temă de politică externă și fără organisme interne care să studieze problemele de politică publică, inclusiv în ceea ce privește relațiile internaționale, partidele politice rămân limitate la problematici legate de aspecte redistributive interne. La pensii, salarii și fiscalitate.

Așa cum am arătat anterior, acestea sunt extrem de importante, dar nu ar trebui să ducă la ignorarea dimensiunilor legate de politica externă.

Ce este de făcut? 0,2% pentru diplomație și mai multă ambiție

Diplomația românească funcționează în regim de avarie, fără resurse și fără ambiție. Personalul din MAE este insuficient motivat și retribuit, având în vedere responsabilitățile.

Cei din serviciul exterior sunt relativ mai bine plătiți, dar nu le sunt asigurate resursele necesare reprezentării diplomatice, culturale și politice a României la un nivel adecvat.

La București, partidele politice ignoră politica externă și nu au capacitatea sau interesul de a recruta sau pregăti oameni politici cu expertiză serioasă pe teme de politică externă.

Ministerul Afacerilor Externe pare blocat între lipsa de ambiție a elitelor politice, lipsa de resurse pentru proiecte și inițiative și întregi rețele sinecuriste și nepotiste care căpușează instituția.

Fiecare dintre acestea reprezintă o provocare care necesită soluții „multidimensionale”, dacă vrem să apelăm la limbajul de lemn diplomatic.

Însă problema fundamentală rămâne lipsa resurselor materiale, cu toate consecințele pe care aceasta le produce în activitatea diplomatică. Diplomația românească are nevoie de mai mulți bani pentru a putea să își atingă potențialul.

Câteva idei

Această creștere a resurselor trebuie să vină la pachet cu reforme interne legate de selecția diplomaților, eliminarea detașărilor și creșterea calității programelor de pregătire continuă a diplomaților.

România alocă în prezent aproximativ 0,09% din PIB pentru politica externă, în condițiile în care media regională este de aproximativ 0,2% din PIB. După cum bine știm, politica de apărare beneficiază de minimum 2% din PIB, ca urmare a angajamentelor internaționale pe care România și le-a luat în cadrul NATO.

Comparat cu alocările bugetare pentru apărare, bugetul politicii externe este absolut minuscul. Dublarea bugetului diplomației române, astfel încât să ajungem la media regională, ar avea un efect absolut marginal asupra bugetului de stat, dar ar schimba considerabil constrângerile

financiare în care trebuie să funcționeze diplomația românească.

Guvernul trebuie să crească bugetul diplomației la 0,2% din PIB.

Partidele politice trebuie și ele să contribuie la efortul diplomatic al României prin promovarea unor noi viziuni ambițioase pentru profilul de țară și obiectivele internaționale ale României.

Partidele mari trebuie să reînceapă recrutarea de membri și lideri cu expertiză pe teme de politică externă, care pot să contribuie la dezvoltarea unor programe diferite, în funcție de ideologie, în ceea ce privește politica externă.

Fără experți competenți pe teme de politică externă, fără programe politice coerente, partidele politice nu vor face decât să reproducă un ciclu vicios care menține politica externă în precaritate și irelevantă.

Acest articol face parte dintr-o serie de analize despre politica externă și de securitate a României în noul context geopolitic, coordonate de Institutul Quartet în parteneriat cu Friedrich-Ebert-Stiftung România.

Urmărește cel mai nou VIDEO

[Urmărește-ne pe Google News](#)